

Rentabiliteit in de Vlaamse vleesveehouderij ko

Vleesveehouderij bl

Het familiaal arbeidsinkomen is al vijf jaar op rij negatief. De cashflow is nog positief, maar wel sterk gedaald. Werken op het vervangingspercentage, de sterfte, de groei bij de stieren, het krachtvoederverbruik van stieren en de verkoopprijs van de reformekoeien en de stieren heeft een gunstige impact op de het bedrijfssaldo, zowel op de korte als lange termijn.

tekst **Laurence Hubrecht, Walter Willems en Goedele Vrints, Departement Landbouw en Visserij**

oppervlakte) lichtjes gestegen. Het zoogkoeienquotum is evenwel in sterkere mate toegenomen.

De totale opbrengsten (exclusief zoogkoeienpremie en bedrijfstoelage) bedragen 2056 euro per zoogkoe in 2013. Hiermee zijn de opbrengsten met 20 procent gestegen ten opzichte van 2009 (tabel 1). Dit is dankzij een stijging van de verkoopprijs van zowel de stieren (3,45 euro/kg in 2013 tegen 2,99 euro/kg in 2009) als de koeien (3,14 euro/kg in 2013 tegen 2,58 euro/kg in 2009). De techni-

Recent is voor de derde maal de studie 'Rentabiliteits- en kostprijsanalyse vleesvee' van het Departement Landbouw en Visserij verschenen. Het rapport geeft de evolutie weer van de belangrijkste technische en economische kengetallen van vleesveebedrijven tussen 2009 en 2013. Voor het boekjaar 2013 gaat de studie dieper in op de verschillen tussen de sterkst en zwakst presterende bedrijven op basis van het bruto saldo per zoogkoe. Ook zijn de factoren bepaald die de verschillen in bruto saldo tussen de bedrijven verklaren en die het bruto saldo binnen een bepaalde bedrijfsvoering beïnvloeden.

Als uitgangsmateriaal zijn alle bedrijven met vleesvee genomen die aangesloten zijn bij het Landbouwmonitoringsnetwerk van het Departement Landbouw en Visserij en die aan drie voorwaarden voldoen: er zijn minstens 20 zoogkoeien aanwezig, minstens 90 procent van de zoogkoeien behoort tot het Belgisch-witblauwras en er is een gesloten bedrijfsvoering (geen tot beperkte aan- of verkoop van dieren). De rentabiliteits- en kostprijsanalyse gebeurt op het niveau van de bedrijfstak vleesvee en niet op het niveau van het volledige bedrijf.

Uit het dal

Het aantal bedrijven dat voldoet aan de vooropgestelde voorwaarden, is in de loop der jaren toegenomen van 56 in 2009 naar 71 in 2013. Hiermee is ook de bedrijfsomvang (aantal zoogkoeien, aantal grootvee-eenheden of GVE, bedrijfs-

mt uit diep dal, maar blijft ondermaats

ijft rood kleuren

sche resultaten zoals kalvingsindex en sterftepercentage, die ook sterk bepalend zijn voor de opbrengsten, schommelen over de jaren heen zonder een duidelijke tendens te vertonen.

De totale kosten (exclusief vergoeding eigen arbeid) zijn met 27 procent gestegen ten opzichte van 2009 en bedragen 2497 euro per zoogkoe in 2013. Dit is voornamelijk te wijten aan de hogere voederkosten (+40%) waarbij de krachtvoederkosten met meer dan de helft gestegen zijn tussen 2009 en 2013. Deson-

danks neemt het bruto saldo, of de totale opbrengsten verminderd met de totale variabele kosten, toe na een dieptepunt in 2011. Het familiaal arbeidsinkomen of FAI (dit is het bruto saldo minus de totale vaste kosten) is al vijf jaar op rij negatief en zelfs sterk gedaald in 2013 ten opzichte van 2009 (-74%). Ook als de zoogkoeienpremie en de bedrijfstoelage in rekening worden gebracht, blijft het familiaal arbeidsinkomen van de laatste drie boekjaren negatief. Maar geleidelijk aan raakt de sector uit het dal waar men

Ir. G. Vrints, beleidsadviseur monitoring en studie, Departement Landbouw en Visserij, Vlaamse overheid

Ir. L. Hubrecht, beleidsadviseur voorlichting vleesvee, Departement Landbouw en Visserij, Vlaamse overheid

W. Willems, deskundige voorlichting vleesvee, Departement Landbouw en Visserij, Vlaamse overheid

parameter	2009	2010	2011	2012	2013
aantal bedrijven	56	60	68	74	71
aantal zoogkoeien	46	49	50	50	51
omvang zoogkoeienquotum	35	39	38	45	47
totale opbrengsten	1710	1758	1671	1869	2056
totale variabele kosten	1093	1136	1240	1406	1502
totale vaste kosten	870	891	873	983	995
bruto saldo	617	622	431	463	553
familiaal arbeidsinkomen	-254	-269	-443	-519	-441
FAI incl. zoogkoeienpremie en bedrijfstoelage	162	124	-59	-98	-29
cashflow voor financieringslast	266	152	148	47	76

Tabel 1 – Economische resultaten vleesvee in euro's per zoogkoe (2009-2013)

in 2011 en 2012 door respectievelijk lagere opbrengsten en sterk stijgende kosten in is verzeild geraakt.

Cashflow positief maar gedaald

Ten opzichte van andere sectoren maken de fictieve intresten bij vleesvee een groot deel uit van de totale kosten. Fictieve intresten zijn gemiste baten (bijvoorbeeld rente bij de bank) doordat het

geïnvesteerd kapitaal niet kan worden aangewend voor iets anders. Bij vleesvee maken de fictieve intresten op de aanwezige dieren een groot deel uit van de totale fictieve intresten vanwege de lange productiecycclus. Daarom is het ook nuttig om de cashflow voor financieringslast te berekenen. De cashflow voor financieringslast zijn alle werkelijke opbrengsten, exclusief premies, vermin-

derd met alle werkelijk betaalde kosten. De cashflow vóór financieringslast geeft aan hoeveel middelen beschikbaar zijn voor kapitaalsaflossingen met bijhorende intresten en gezinsuitgaven. Deze is voor alle boekjaren positief maar sterk gedaald over de jaren heen (tabel 1).

Grote technische verschillen

Op basis van het bruto saldo per zoogkoe zijn de bedrijven ingedeeld in twee groepen: de 50 procent sterkst presterende en de 50 procent zwakst presterende. De bedrijfsomvang van beide groepen bedrijven is ongeveer hetzelfde, de omvang van het zoogkoeienquotum verschilt sterk (tabel 2). Het bruto saldo van de 50 procent sterkst presterende bedrijven is 603 euro per zoogkoe hoger dan van de 50 procent zwakst presterende bedrijven en dit verschil is significant. Dit is een gevolg van hogere totale opbrengsten (+21%) en – in mindere mate – lagere variabele kosten (-13%). Aan de opbrengst-

zijde is dit voornamelijk te verklaren door minder sterfte (-35%). Daarnaast spelen ook de vruchtbaarheid, de groei en de afzet een belangrijke rol. Zowel de leeftijd bij eerste kalving (-4%) als de tussenkalftijd (-4%) is significant beter op de 50 procent best presterende bedrijven. Dit is ook het geval voor de groei bij de stieren (+6%) en de jaargroei (+9%). Ten slotte zijn de verkoopprijzen voor zowel reformekoeien (+5%) als stieren (+6%) hoger dankzij de jongere leeftijd (-7%) waarop de slachtrijpe dieren worden afgezet.

Aan de kostenzijde zijn enkel significante verschillen waar te nemen bij de variabele kosten ruwvoeder (-22%) en de dierenarts- en ki-kosten (-19%).

Hoewel niet significant, is bij de vaste kosten ook een verschil van 8 procent tussen beide groepen waar te nemen. Hierdoor loopt het verschil in arbeidsinkomen op tot 684 euro per zoogkoe. In beide groepen is het arbeidsinkomen negatief, maar

parameter	alle	50% bedrijven met laagste bs	50% bedrijven met hoogste bs	verschil
bedrijven				
aantal bedrijven	71	35	36	
aantal zoogkoeien	51	51	52	1
omvang zoogkoeienquotum	47	40	54	14
totale opbrengsten	2056	1855	2246	391*
totale variabele kosten	1502	1611	1399	-212*
totale vaste kosten	995	1036	955	-81
bruto saldo	553	244	847	603*
familiaal arbeidsinkomen	-441	-792	-108	684*
fai incl. zoogkoeienpremie en bedrijfstoeslag	-29	-408	332	740*
cashflow voor financieringslast	76	-196	335	530*

* significant verschillend bij 5% significantieniveau: betekenisvol verschillend, het verschil berust voor 95% zekerheid niet op toeval

Tabel 2 – Spreiding economische resultaten vleesvee volgens indeling op basis van bruto saldo (bs) in euro's per zoogkoe, 2013

indien de zoogkoeienpremie en bedrijfstoeslag in rekening worden gebracht, behalen de sterkst presterende bedrijven toch nog een positief arbeidsinkomen.

Ook in de cashflow vóór financierings-

last is er een significant verschil tussen beide groepen. Op de zwakst presterende bedrijven is de cashflow negatief, dit betekent dat niet alle werkelijk gemaakte kosten betaald kunnen worden met alle

parameter	verandering*	impact op bs voor een bedrijf met 50 zoogkoeien (euro)	
		populatiemodel	bedrijfsmodel
tussenkalf tijd (d.)	-38	2498	niet significant
vervangingspercentage (%)	13,81	4258	3158
sterftepercentage stieren (%)	-4,78	4480	2899
sterftepercentage vaarzen (%)	-2,93	3160	2743
sterftepercentage zoogkoeien (%)	-1,76	2373	2740
groei stieren (g./d.)	116	3085	2438
gemiddeld krachtvoederverbruik van stieren (kg/d.)	-1,04	6309	3066
krachtvoederprijs stieren (€/100 kg)	-1,0	381	niet significant
gemiddelde prijs bij verkoop reformekoeien (€/kg levend)	0,1	984	1188
gemiddelde prijs bij verkoop stieren (€/kg levend)	0,1	1077	1462

* voor elke parameter, met uitzondering van de krachtvoederprijs en de gemiddelde prijs bij verkoop zoogkoeien en stieren, werd als 'verandering' de vastgestelde standaardafwijking** van de betreffende parameter voor boekjaren 2009-2013 genomen

** standaardafwijking: een maat voor de spreiding van de waarden, 68% van de waarden bevindt zich tussen (het gemiddelde - de standaardafwijking) en (het gemiddelde + de standaardafwijking)

Tabel 3 – Impact op bruto saldo (bs) bij verandering van de waarde van de significante invloedsfactoren

gerealiseerde inkomsten. Dankzij de premies is dit uiteindelijk wel mogelijk.

Tussen twee bedrijven met elk 50 zoogkoeien kan het familiaal arbeidsinkomen (inclusief zoogkoeienpremie en bedrijfstoeslag) met 740 euro per zoogkoe of 37.000 euro verschillen. Gemiddeld gezien realiseren de 50 procent best presterende bedrijven een arbeidsinkomen van 17.264 euro (zijnde 52 zoogkoeien vermenigvuldigd met 332 euro).

Werkpunten lange termijn

Aan de hand van een regressieanalyse is nagegaan welke factoren de vastgestelde verschillen in bruto saldo per zoogkoe het best kunnen verklaren. Hierbij werd gebruikgemaakt van twee modellen: het populatiemodel en het bedrijfsmodel. Met het populatiemodel kan men aantonen welke factoren de verschillen tussen bedrijven verklaren en welke veranderingen op lange termijn een gunstige of ongunstige impact op het bruto saldo per zoogkoe hebben. Het bedrijfsmodel geeft op korte termijn de impact op het brutosaldo per zoogkoe weer als gevolg van veranderingen binnen een bedrijf.

De verschillen tussen de bedrijven (populatiemodel) zijn voor 49 procent te verklaren door de tussenkalf tijd, het vervangingspercentage, de sterfte, de groei bij de stieren, het verbruik en de prijs van het krachtvoeder voor stieren en ten slotte de verkoopprijs van de reformekoeien en de stieren. In tabel 3 is voor elk van deze parameters weergegeven wat de financiële gevolgen kunnen zijn wanneer de parameter tussen twee bedrijven (met 50 zoogkoeien) verschilt in de grootte-orde van de standaardafwijking. Wanneer de tussenkalf tijd van bedrijf X bijvoorbeeld 38 dagen korter is

dan van bedrijf Y, dan zal het bruto saldo van bedrijf X 2498 euro hoger zijn.

Wil men komen tot een daling van de saldoverschillen tussen de bedrijven, dan zal een daling van het sterftepercentage bij zowel de stieren als vaarzen en koeien het meeste soelaas brengen.

Het bruto saldo van een bedrijf met 50 zoogkoeien kan met ongeveer 10.000 euro toenemen wanneer het sterftepercentage van de stieren, vaarzen en koeien met respectievelijk 4,78%, 2,93% en 1,76% daalt. Ook het vervangingspercentage verhogen biedt perspectieven (+3158 euro bij toename van de vervangingspercentage met 13,81%). Dit is enkel mogelijk indien er voldoende vaarzen op het bedrijf aanwezig zijn en in productie gaan. Aldus spelen de leeftijd eerste kalving, de tussenkalf tijd en de groei van vaarzen ook een voornaam rol om het vervangingspercentage te kunnen verhogen.

Hogere prijzen en meer ruwvoer

De verschillen binnen het bedrijf (bedrijfsmodel) zijn voor 79 procent te verklaren door het vervangingspercentage,

de sterfte, de groei bij de stieren, het krachtvoederverbruik van stieren en de verkoopprijs van de reformekoeien en de stieren. Met uitzondering van de tussenkalf tijd en de krachtvoederprijs zijn dit dezelfde parameters als in het populatiemodel.

De impact op het bruto saldo is in het bedrijfsmodel voor de meeste parameters lager dan in het populatiemodel. Enkel de verhoging van de verkoopprijzen van reformekoeien en stieren zal op korte termijn meer impact op het bruto saldo hebben dan op lange termijn.

In zowel het populatie- als bedrijfsmodel heeft het krachtvoederverbruik van de stieren een belangrijke impact op het bruto saldo: het bruto saldo neemt toe bij een verminderd verbruik van krachtvoeder. Het is evident dat een verminderd krachtvoederverbruik enkel kan mits er vervanging is door kwalitatief ruwvoer en/of bijproducten uit de voedings- en biobrandstoffenindustrie om de gewenste groei te kunnen realiseren, zoals ook het geval is op de 50 procent best presterende bedrijven. |

Besluit

- De rentabiliteit in de vleesveehouderij blijft op een laag niveau. In 2011 en 2012 kende de rentabiliteit een dieptepunt, hopelijk vormt 2013 het keerpunt.
- De verschillen tussen de bedrijven blijven zeer groot. Ruim tien jaar terug was er ook al sprake van verschillen in arbeidsinkomen van ongeveer 750 euro per zoogkoe.
- De verschillen in bruto saldo tussen de bedrijven en binnen een bedrijf zijn voornamelijk te verklaren door sterfte, krachtvoederverbruik en groei bij de stieren, vervangingspercentage en de verkoopprijzen van slachtrijp vee.
- Wie zijn inkomen wil verhogen, moet vooral zijn aandacht focussen op deze parameters.

➔ *Het volledige rapport 2015 is te downloaden van de website www.vlaanderen.be/landbouw (Voorlichting & Info > Publicaties > Studies)*